دامیراهلِ سُنّت دامت برکاتہم العالیہ دکتاب "فیضانِ رمضان" یوقسط

دنفلي روژو فضائل

پښتو

درږه دارود پاره دبخښني زيرے 02
د نفلي روژو په فضائلو باندې ۱۳ فرامين مصطفى 03
په سخته گرمۍ کښې د روژے فضيلت 08
دنفلي روژے ۱۳ مدني گلونه 18

شيخ طريقت، امير اهلسنت، باني دعوت اسلامي، حضرت علامه مولانا ابو بلال
مُحمّد اِلياس عَطّار قادِري رَضَوي
دامت برکاتهم العالية

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الۡمُرۡسَلِیۡنَ
اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ ؕ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ؕ

دا مضمون د کتاب ”فیضانِ رمضان“ صفحه 325 تا 332 او 371 تا 384 نه اخستے شوے دے۔

د نفلي روژو فضائل

دعائے عطّار: یا الله پاکه! څوک چې دا رسا له ”د نفلي روژو فضائل“ اولولي یا واروي هغه ته فرائضو سره سره د نفلي لمونځونو کولو او د نفلي روژو نیولو هُم سعادت ورنصیب کړې.
اٰمِین بِجَاہِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

د درود شریف فضیلت

د الله پاک د آخري نبي، محمدِ عربي صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمان مبارک دے: د قیامت په ورځ به د الله پاک د عرش نه سِوا بل یو سورے نه وي، درې کسان به د عرشِ اِلٰهي په سوري کښې وي. عرض اوکړے شو: یا رسُولَ الله صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! هغه به څوک وي؟ ارشاد ئې اوفرمائیلو: ﴿1﴾ هٰغه کس څوک چې زما د اُمّتي پریشاني لرې کړي ﴿2﴾ زما سُنّت ژوندي کوونکے ﴿3﴾ په ما باندې کثرت سره دُرُود شریف ویُونکے.

(البدور السافرة، ص 131، حدیث: 366)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! ❁❁❁ صَلَّی اللّٰہُ عَلٰی مُحَمَّد

د نفلي روژو دیني او دُنیاوي فائدے

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! فرض روژو نه علاوه د نفلي روژو عادت هُم جوړول پکار دي ځکه چې په دې کښې بیشمیره دیني او دُنیاوي فائدے دي او ثواب خو ئې دومره دے چې بس تپوس ئې مه کوه!

د بنده زړه غواړي چې بس مسلسل روژے نيسم. په **دِيني فائدو** كښې ئې د اِيمان حفاظت، د جَهنَّم نه خلاصے او جَنَّت حاصليدل شامِل دي او كوم حده پورې چې د دُنياوي فائدو تَعَلُّق دے نو د ورځې په خوراك څښاك كښې د لګيدو والا وخت او خرچے بچت، د خيټې اِصلاح او د ډيرو مرضونو نه د حفاظت ذريعه ده او د ټولو فائدو اصل دا دے چې د روژه دار نه **الله** تعالیٰ راضي كيږي.

روژه دارو د پاره د بخښنې زيرے

الله تَبَارَکَ وَتَعَالٰی پاره ۲۲ سُوْرَۃُ الْاَحْزَاب آيت نمبر ۳۵ كښې اِرشاد فرمائي:

وَ الصّٰٓىٕمِیْنَ وَ الصّٰٓىٕمٰتِ وَ الْحٰفِظِیْنَ فُرُوْجَهُمْ وَ الْحٰفِظٰتِ وَ الذّٰكِرِیْنَ اللّٰهَ كَثِیْرًا وَّ الذّٰكِرٰتِ ۙ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَّغْفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِیْمًا ﴿۳۵﴾

(پ۲۲الاحزاب: ۳۵)

مَفهُوم ترجمۂ کَنزُالاِیمان: او روژه دار او روژه دارې او د خپلې پاك لَمنئ حفاظت كوونكي نارينه او حفاظت كوونكي زنانه او **الله** ډير يادوونكي نارينه او يادوونكي زنانه دې واړو لره **الله** بخښنه او اجر تيار ساتلے دے.

وَ الصّٰٓىٕمِیْنَ وَ الصّٰٓىٕمٰتِ (ترجمه: او روژه دار او روژه دارې) د دې په تفسير كښې حضرتِ عَلَّامه ابو البركات عبدُالله بِن احمد نَسَفي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه ليكي: په دې كښې فرض او نفل دواړه قِسمه روژے داخلي دي. منقُول دي: چا چې هره مياشت د اَيّامِ بِيض (يعني د سپوږمئ د ۱۳، ۱۴، ۱۵ تاريخ) درې روژے اونيولې هغه په روژه نيولو والؤ كښې شميرلے كيږي.

(تفسير مدارك ج۲ ص۳۴۵)

الله تَبَارَکَ وَتَعَالٰی پاره ۲۹ سُوْرَۃُ الْحَآقَّه آيت نمبر ۲۴ كښې اِرشاد فرمائي:

كُلُوْا وَ اشْرَبُوْا هَنِیْٓــٴًـۢا بِمَاۤ اَسْلَفْتُمْ فِی الْاَیَّامِ الْخَالِیَةِ ﴿۲۴﴾

مَفهُوم ترجمۂ کَنزُالاِیمان: خورئ او څښئ په مړه خېټه بدله د هغې چې تاسو په تيرو ورځو كښې مخكښې ليږلي وو.

حضرتِ شاه عبدُ العزيز مُحَدِّث دِهلوي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه د آيتِ كريمه د دې حِصّے: (په تيرو ورځو كښې) نه لاندې ليكي: يعني د دُنيا په ورځو كښې په تيرو ورځو كښې يا په هغه ورځو كښې كومې چې د

خوراك څښاك نه بغير وے او هغه د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د روژو ورځې دي او د نورو مَسنونو روژو ورځې لکه د اَيّامِ بِيض (يعني د سپوږمۍ د ۱۳، ۱۴، ۱۵ تاريخ ورځې)، د عَرَفے (يعني د ۹ ذُو الْحِجَّةُ الْحَرَام) ورځ، د عاشورے ورځ، د کُل ورځ، د زيارت ورځ او د شَبِ براءَت ورځ وغيره. (تَفسِيرعزِيزی ج۲ ص۱۰۳) حضرتِ سَيِّدُنا اِمام مُجاهِد رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿۲۴﴾ (په تيرو ورځو کښې) نه مُراد د روژو ورځې دي. اوس مطلب دا شو چې تاسو اوخوړئ او اوڅښئ د هغې په بدله کښې چې تاسو د روژو په ورځو کښې د الله تعالٰی د رضا د پاره خپل ځانونه د خوراك څښاك نه حصار کړي وو. (لِهٰذا په جَنَّت کښې خوراك څښاك به په دُنيا کښې د خوراك څښاك نه د حصاريدو بدله شي)

(تَفْسِيررُوحُ البَيان ج۷ ص۱۴۳)

د نفلي روژو په فضائلو ۱۳ فرامينِ مُصطَفٰی صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم

﴿۱﴾ د جَنَّت عجيبه وَنه

چا چې يوه نفلي روژه اونيوله د هغه د پاره به په جَنَّت کښې يوه ونه اولګولے شي چې د هغې ميوه به د انار نه وړه او منړے نه غټه وي او هغه به د شَهدو [يعني ګبين] په شان خوږه او خوندوره وي، الله عَزَّوَجَلَّ به په ورځ د قيامت روژه دار باندې د هغه ونې ميوه خوري.

(مُعجم کَبِير ج۱۸ ص۳۶۶ حديث۹۳۵)

﴿۲﴾ د څلويښتو کالو په فاصله د دوزخ نه لرې والے

چا چې د ثواب اُمِّيد لرلو سره يوه نفلي روژه اونيوله، الله تعالٰی به هغه دوزخ نه څلويښت کاله (يعني د څلويښتو کالو په فاصله) لرې کړي.

(جمعُ الْجَوامِع ج۷ ص۱۹۰ حديث۲۲۲۵۱)

﴿۳﴾ د دوزخ نه د پنځوسو کالو مَـزَل پورې لرې والے

چا چې رضائے اِلٰهي عَزَّوَجَلَّ د پاره د يوے ورځې نفل روژه اونيوله نو الله تعالٰی به د هغه او د دوزخ تر مينځه د يو تيز رفتاره سواره د پنځوسو کالو د مَزَل (يعني فاصلے) پورې لرې والے اوکړي.

(کَنْزُ الْعُمَّال ج۸ ص۲۵۵ حديث۲۴۱۴۹)

﴿۴﴾ د ټولې زمکې هُمره سرو زرو نه هُم زيات ثواب

که چا يوه ورځ نفل روژه اونيوله او د ټولې زمکې هُمره سره زر هغه ته ورکړے شي بيا به هُم د هغه ثواب پوره نه شي، د هغه ثواب خو به صرف د قيامت په ورځ ورکولے کيږي.

(اَبو يَعْلٰی ج۵ ص۳۵۳ حديث۶۱۰۴)

﴿۵﴾ د جَهنَّم نه ډير زيات لرې والے

چا چې د **الله** تعالٰی په لار کښې د يوے ورځې فرض روژه اونيوله **الله** تعالٰی به هغه د جَهنَّم نه دومره لرې کړي څومره چې د وؤ زمکو او آسمانونو په مابَين (يعني مينځ) کښې فاصِله ده. او چا چې د يوے ورځې نفل روژه اونيوله **الله** تعالٰی به هغه د جَهنَّم نه دومره لرې کړي څومره چې د زمکې او آسمان تر مينځه فاصله ده.

(مَجْمَعُ الزَّوائِد ج۳ ص ۴۴۵ حديث ۵۱۷۷)

﴿۶﴾ قارغه چې د وړوکوالي نه بوډا والي پورې اَلوَځي تر دې چې....

چا چې د يوے ورځې روژه د **الله** تعالٰی د رِضا حاصلولو د پاره اونيوله **الله** تعالٰی به هغه د جَهنَّم نه دومره لرې کړي څومره چې يو قارغه د خپل وړوکوالي نه اَلوَتل شروع کړي تر دې چې بوډا شي او مړ شي.

(اَبو يَعْلٰی ج۱ ص۳۸۳ حديث۹۱۷)

﴿۷﴾ د روژے په شان يو عمل نشته

حضرتِ سَيِّدُنا ابو اُمامه رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ فرمائي: ما عرض اوکړو: "يارَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! ما ته داسې عمل اوښائې چې د هغې په سبب جَنَّت ته داخل شم." هغوئې صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اُوفرمائيل: "روژه په ځان باندې لازِمه کړه ځکه چې د دې په مِثل يو عمل نشته." راوي وائي: "د حضرتِ سَيِّدُنا ابو اُمامه رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ په کور کښې د ورځې په وخت کښې د ميلمه راتلو نه علاوه کله لُوګے اُو نه ليدلے شو (يعني هغوئې به د ورځې طعام هډو خوړلو نه، روژے به ئې نيولې)."

(الاحسان بترتيب صحيح ابنِ حِبّان ج۵ ص۱۷۹ حديث۳۴۱۶)

﴿۸﴾ روژه اونيسئ صحت ياب به شئ

صُوْمُوْاتَصِحُّوا. يعني روژه اونيسئ صِحَت ياب به شئ.

(اَلْمُعْجَمُ الْاَوْسَط ج٦ ص١٤٦ حديث٨٣١٢)

﴿۹﴾ په مَحشر كښې د روژه دارو مزے

د قيامت په ورځ به چې كله روژه دار د قبرونو نه را اُوځي نو هغوئي به د روژے په بُوئي پيژندلے كيږي، د هغوئي د پاره به دَسترخوان لګولے كيږي او هغوئي ته به وئيل شي: "اوخورئ! پرون تاسو اوږي وئ، اوڅښئ پرون تاسو تږي وئ، آرام اوكړئ پرون تاسو ستړي وئ." پس هغوئي به خوري څښي او آرام به كوي حالانكه خلق به د حساب په مَشَقَّت او تنده كښې اخته وي.

(جَمْعُ الْجَوامِع ج١ ص٣٣٤ حديث٢٤٦٢)

﴿۱۰﴾ .... نو هغه به جَنَّت ته داخليږي

چا چې لَآاِلٰهَ اِلَّا اللهُ اُووئيلو او په حق اورسيدو نو هغه به جَنَّت ته داخليږي. او چا چې يوه ورځ د الله تعالیٰ د رِضا د پاره روژه اونيوله، هُم په هغې باندې د هغه خاتِمه اوشوه نو هغه به جَنَّت ته داخليږي. او چا چې د الله تعالیٰ د رِضا د پاره صَدَقه اوكړه، هُم په هغې باندې د هغه خاتِمه اوشوه نو هغه به جَنَّت ته داخليږي.

(مُسْنَدِ اِمام اَحمَد، ج٩ ص٩٠ حديث٢٣٣٨٤)

﴿۱۱﴾ تر څو چې د روژه دار په مخكښې طعام خوړلے كيږي

حضرتِ سَيِّدَتُنا اُمِّ عُماره بِنتِ كَعْب رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا فرمائي: سردارِ دوجهان، خوږ نبي سُلطان صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم زما كره تشريف راوړو، ما ورته طعام وړاندې كړو نو اِرشاد ئې اُوفرمائيلو: "ته ئې هُم اوخوره!" ما عرض اوكړو: "زما روژه ده" نو اوئې فرمائيل: تر څو پورې چې د روژه دار په مخكښې طعام خوړلے كيږي فرښتے د هغه روژه دار د پاره مسلسل د بخښنې دُعا كوي."

(تِرمِذِی، ج٢ ص٢٠٥ حديث٧٨٥)

﴿۱۲﴾ هډوکي ئې تَسْبِيح کوي

سرکارِ مدينه صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم حضرتِ بلال رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ته اِرشاد اُوفرمائيلو: ”اے بِلال! راشه ناشته اوکړو.“ (حضرتِ سَيِّدُنا) بلال رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ عرض اوکړو: ”زه روژه يم.“ نو رَسُولُ الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اُوفرمائيل: مونږه خپل رِزق خورو او د بِلال رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ رِزق په جَنَّت کښې زياتيږي.“ بيا ئې اُوفرمائيل: ”اے بلال! آيا ته خبر ئې چې څومره ساعته پورې د روژه دار په مخکښې څه خوړلے کيږي تر هغې پورې د هغه هډوکي تَسْبِيح کوي، هغه ته فرښتے دُعا کوي.“

(اِبنِ مَاجه ج۲ ص۳۴۸ حديث۱۷۴۹)

﴿۱۳﴾ په روژه کښې د مړ کيدو فضيلت

”څوک چې د روژے په حالت کښې مړ شو، اللّٰه تعالٰی به د قيامته پورې د هغه په حِساب کښې روژے اوليکي.“

(اَلْفِرْدَوْس بِمَأثُورِ الْخطاب ج۳ ص۵۰۴ حديث۵۵۵۷)

د نيک کار په دوران کښې د مړ کيدلو سعادت

خوش نصيبه دے هغه مسلمان چا ته چې د روژے په حالت کښې مرګ راشي بلکه د هر يو نيک کار په دوران کښې مرګ راتلل ښه خبره ده. مَثَلًا په اوداسه کښې يا د لـمانځه په دوران کښې مړ کيدل، د سفرِ مدينه په دوران کښې رُوح وَتل، د حج په دوران کښې په مَکَّهٔ مُکَرَّمه، مِنٰی، مُزدَلِفه يا عَرَفات شريف کښې وفات کيدل، د **دعوتِ اسلامي** د سُنَّتو د تربِيَّت مَدَني قَافِله کښې عاشقان رسول سره د سُنَّتو ډک سفر په دوران کښې د دُنيا نه رُخصتيدل، دا ټول عظيم سعادتونه دي کوم چې صرف خوش نصيبو ته حاصليږي. په دې باره کښې حضرتِ سَيِّدُنا خَيثَمه رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ د صحابهٔ کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان نيک خواهشات بيانوي چې ”صحابهٔ کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان به دا خبره خوښوله چې د يو ښه کار مَثَلًا حج، عُمره، غَزوه (جِهاد)، د رَمَضان د روژے وغيره په دوران کښې مرګ راشي.“

(حِلْيَةُ الْاَولِياء ج۴ ص۱۲۳)

د کالُو چاچا ایمان تازه کوونکے وفات

د ښه کار په دوران کښې د مرګ غیږې له د تللو سعادت صرف د مُقدّر والؤ حِصّه ده. په دې باره کښې د تبلیغ قُرآن و سُنَّت د عالـمګیر غیر سیاسي تحریك **دعوتِ اسلامي** د **اجتماعي اعتکاف** یو مَدَني سپرلے اوګورئ او ټول عُمر د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول کښې د شامل اوسیدو عهد اوکړئ. د مدینةُ الاَولیاء اَحمد آباد شریف (ګُجرات اَلهِند) **کالُو چاچا** (عمر تقریباً ٦٠ کاله) د **رَمَضَانُ المُبارك** (سن ١٤٢٥ھ، 2004ء) په آخري عَشَره کښې شاهي مسجِد (شاه عالَم ، احمد آباد شریف) کښې کیدو والا د تبلیغ قُرآن و سُنَّت د عالَمګیر غیر سیاسي تحریك **دعوتِ اسلامي اجتماعي اعتِکاف** کښې مُعتَکِف شو. دغسې خو هغوئي مخکښې نه د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول کښې شامِل وو خو عاشقان رسول سره د **اعتِکاف** کولو ورومبے ځل ئې وو. په اعتکاف کښې د ډیر څه زده کولو موقع په لاس ورغله او ورسره ورسره پکښې د **دعوتِ اسلامي** ٧٢ مَدَني انعاماتو کښې په **ورومبي صَف کښې د لمُونځ کولو** د ترغیب والا دویم مَدَني انعام باندې د عمل ښه جذبه پیدا شوه. په٢ **شَوَّالُ الْمُکَرَّم** یعني د واړه اختر په دویمه ورځ ئې عاشقان رسول سره د درې ورځو مَدَني قافِله کښې د سُنَّتو ډك سفر اوکړو. مَدَني قافِلے نه بیرته راتلو نه پینځه یا شپږ ورځې پس یعني په ١١ **شَوَّالُ الْمُکَرَّم** ١٤٢٥ھ (2004ء) د څه کار په غرض بازار ته لاړو، اګر چې مصروفیت ئې هُم لرلو خو د ناوخته کیدو په صورت کښې ئې د ورومبي صف تللو اندیښنه وه، لِهٰذا ټول کارونه ئې پریښودل او جُمات ته روان شو او د اذان نه مخکښې جُمات ته اورسیدلو، چې اَودَس ئې اوکړو او څنګه ولاړ شو نو ناڅاپه راپریوتلو، **کَلِمه شریفه** او **دُرُود شریف** لوستلو لوستلو کښې ئې بدن نه رُوح اووتلو. اِنَّا لِلّٰهِ وَ اِنَّاۤ اِلَیۡهِ رٰجِعُوۡنَ. سُبْحٰنَ الله! چا ته چې د مرګ کیدو په وخت کښې د کلمے شریفې وئیلو سعادت نصیب شي اِنۡ شَآءَالله تعالیٰ د هغه په قبر او حشر کښې بیړۍ پوریوتله. چنانچه نبيِّ رَحمت، شَفیعِ اُمَّت صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائیلے دے: "د چا چې آخري کَلام لَآ اِلٰهَ اِلَّا الله وي هغه به جَنَّت ته داخلیږي." (اَبو داؤد ج٣ ص٢٥٥ حدیث٣١١٦) د **دعوتِ اسلامي** د مَدَني ماحول نور بَرَکت واورئ: چنانچه وفات نه یو څو ورځې پس د هغوئي څوئ خوب اولیدو چې مرحوم سپینې جامے اغوستې دي او د ښنے عمامے [یعني پټکي] تاج ئې په سر دے او په مُسکا مُسکا فرمائي: **ځویه! د**

دعوتِ اسلامي مَدَني کارونو کښې لګيا اوسه ځکه چې د هُم دې مَدَني ماحول په بَرَکت په ما کرم شوے دے.

موت فضلِ خدا سے ہو ایمان پر — مدنی ماحول میں کرلو تم اعتکاف
رب کی رحمت سے جنت میں پاؤ گے گھر — مدنی ماحول میں کرلو تم اعتکاف

(وَسائلِ بخشِش ص ٦٤٠)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

په سخته ګرمئ کښې د روژے فضيلت (حکايت)

حضرتِ سَيِّدُنا اِبنِ عَبَّاس رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمَا فرمائي: چې مکّي مَدَنی سردار صَلَّی اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو مُوسیٰ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ يو سمندري جِهاد ته اوليږلو. په يوه تِياره شپه کښې چې کله د کشتۍ پردے اوچتې کړے شوې نو هاتِف غيب غږ اوکړو [يعني يو غيبي آواز راغے]: ''اے کشتۍ والؤ اودريږئ! آيا زه تاسو ته اُو نه ښايم چې اللّٰه تعالیٰ په خپله ذِمَّهٔ کرم باندې څه اخستي دي؟ حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو مُوسیٰ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ اُوفرمائيل: ''که ته ښودلے شې نو ضرور اوښايه.'' هغه اُووئيل: ''اللّٰه تعالیٰ په خپله ذِمَّهٔ کرم باندې اخستي دي چې څوک د سختې ګرمئ په ورځ خپل ځان د اللّٰه تعالیٰ د پاره تږے اوساتي اللّٰه تعالیٰ به هغه د سختې تندې په ورځ (يعني د قيامت په ورځ) سيراب [يعني په اوبو موړ] کړي.'' راوي فرمائی: د حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو مُوسیٰ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ عادت وو چې د سختې ګرمئ په ورځ به ئې روژه نيوله.

(اَلتَّرغِيب وَالتَّرهِيب ج٢ ص٥١ حديث١٨)

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

د قيامت په ورځ به روژه دار خوراکونه کوي

تابِعي بُزُرګ حضرتِ سَيِّدُنا عبدُاللّٰه بِن رَباح انصاري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْه فرمائي، ما يو راهِب نه واوريدل: د قِيامت په ورځ به دَسترخوانونه خوروَلے کيږي، تولو نه مخکښې به روژه دار د هغې نه خوري.''

(اِبنِ عَساكِر ج٥ ص٥٣٤)

د اَیّامِ بِیض روژے

هر اسلامي ورور او هرې اسلامي خور ته پکار دي چې په هره مَدَني مياشت (يعني د هِجري سن په هره مياشت) کښې کم از کم درې روژے نِيسي. د دې بيشميره دُنياوي او اُخروي فائدے او فضائل دي. بهتره دا ده چې دا روژے په "اَیَّامِ بِیض" کښې يعني د مياشتې په ۱۳، ۱۴ او ۱۵ تاريخ اونيولے شي.

د اَيّامِ بِيض د روژو متعلِّق ۳ رِوايات

﴿۱﴾ د **اُمُّ الْمُؤمِنِين** حضرتِ سَیِّدَتُنا حَفصه رَضِیَ اللهُ عَنْهَا نه رِوايت دے چې، د **الله** تعالیٰ خوږ حبيب صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به څلور خيزونه نه پريښودل، د **عاشورے** روژه او د **عَشَرۂ ذُوالحِجَّہ** روژے او په هره مياشت کښې **د درې ورځو روژے** او د **سحر** (د فرضو) نه مخکښې دوه **رکعاته** (يعني دوه سُنَّت) (نَسائی ج٤ ص٣٩٥ حديث٢٤١٣) د حديث شريف د دې حِصّے " د **عَشَرۂ ذُوالحِجَّہ** د روژے" نه مُراد د **ذُوالحِجَّہ** د وړومبو نهو ورځو روژے دي ځکه چې په لسمه **ذُوالحِجَّہ** روژه نيول حرام دي.

(ماخوذ از مِراٰۃُ المناجیح ج٣ ص١٩٥)

﴿۲﴾ د **حضرتِ** سَیِّدُنا اِبنِ عَبَّاس رَضِیَ اللهُ عَنْهُ نه رِوايت دے چې د طبيبانو طبيب، د **الله** جَلَّ جَلَالُهٗ خوږ حبيب صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به په **اَیّامِ بِیض** کښې بغير د روژے نه نه وو، نه په سفر کښې او نه په حَضَر (يعني قيام) کښې.

(سُنَنُ النّسائی ج٤ ص١٩٨)

﴿۳﴾ د **اُمُّ الْمُؤمِنِين** حضرتِ سَیِّدَتُنا عائِشه صِدِّيقه رَضِیَ اللهُ عَنْهَا نه رِوايت دے چې، "زما سر تاج، صاحِبِ مِعراج صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به يوه مياشت کښې د **خيالي، اتوار** او **ګل** او بله مياشت به ئې د **نهے، چارشنبے** او **زيارت** روژه نيوله.

(تِرمِذی ج٢ ص١٨٦ حديث٧٤٦)

د اَیّامِ بِیض د روژو په باره کښې
پينځه فرامين مُصطَفیٰ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

﴿۱﴾ څنګه چې په تاسو کښې چا سره په جنګ کښې د بچ کيدو د پاره ډال وي هُم دا رنګ روژه د

جهنَّم نه ستاسو ډال دے او **هره مياشت درې روژے** نِيول بهترينې روژے دي." (ابن خُزَيمَة ج٣ ص٣٠١ حديث ٢١٢٥) ﴿۲﴾ په هره مياشت کښې د درې ورځو روژے داسې دي لکه د دَهر (يعني د هميشه) روژے. (صَحِيحُ البُخارى ج١ ص٦٤٩ حديث ١٩٧٥) ﴿۳﴾ د **رَمَضان** روژے او په هره مياشت کښې د درې ورځو روژے **د سِينې خرابي** (يعني نِفاق) لرې کوي. (مُسنَد اِمام اَحمَد ج٩ ص٣٦ حديث ٢٣١٣٢) ﴿٤﴾ **چا نه چې** کيدے شي په هره مياشت کښې دِ **درې روژے** نِيسي ځکه چې هره روژه لس ګناهونه ورانوي [يعني معاف کوي] او د ګناه نه داسې پاك کول کوي څنګه چې اوبه کپړه [پاکوي]. (المُعجَمُ الكَبِير ج٢٥ ص٣٥ حديث ٦٠) ﴿٥﴾ چې کله په مياشت کښې درې روژے نيسئ نو په ١٣، ١٤، ١٥ ئې نيسئ.

(نَسَائی ص ٣٩٦ حديث ٢٤١٧)

د مرګ دُعاګانې به ئې غوښتلې

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! د اَيَّامِ بِيض د روژو او د نيکو او سُنَّتو فِکر جوړولو د پاره د **تبليغ قُرآن و سُنَّت** عالـمګير غير سياسي تحريك دعوتِ اسلامي **مَدَني ماحول** سره تَعَلُّق مضبوط کړئ، صرف لرې لرې نه کتلو باندې کار نه کيږي، د سُنَّتو د تربِيَّت مَدَني قافِلو کښې عاشقان رسول سره د سُنَّتو ډك سفر اوکړئ، د رَمَضَانُ الْمُبَارَك **اِجتِماعي اِعتِکاف** هُم اوکړئ، اِنْ شَآءَاللّٰه تعالیٰ زړه ته به مو هغه سکون نصيب شي چې حيران به پاتې شئ. د **دعوتِ اسلامي** مَدَني ماحول ته چې راشي نو څنګه څنګه وران کاري خلق په سمه لار روان شي د دې يو څرك اوګورئ، چنانچه د تَحصِيل ټهل (بابُ الاِسلام سندھ) يو ځلمے ډير زيات فسادي او شرارتي وو جنګ جګړه به ئې ډيره زياته خوښوله، د هغه د شر او فساد نه ټوله مَحَلّه تنګه وه او د کور کسان خو ترې دومره بيزاره وو چې د هغه د مرګ دُعاګانې به ئې غوښتلې. خوش قسمتئ سره څه اسلامي ورونړو په هغه اِنفرادي کوشش اوکړو او د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د اِجتِماعي اِعتِکاف دعوت ئې ورکړو، هغه د هغوئي د لحاظ ساتلو په وجه "بنـه" اوکړه او په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې ميمن مسجد عطّار آباد کښې عاشقان رسول سره **مُعتَکِف** شو. د اِعتِکاف په دوران کښې هغه د اوداسه، غُسل او لـمانځه طريقه او د حُقُوقُ الله او حُقُوقُ العباد او احترامِ مسلِم [څه نه څه] احکام زده کړل، د سُنَّتو ډکو [د آخرت] غم ورکوونکـو بيانونو او ژړوونکـو دُعاګانو هغه اولړزولو! هغه [په خپلو تيرو ګناهونو] ډير پښيمانه وو او د ګُناهونو نه ئې **توبه** اوکړه، په زړه کښې ئې د نيکو کولو

خواهش پیدا شو. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ هغه د عِشقِ مُصطَفیٰ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم نښنه یعنې کِیره مُبارکه پرېښودله، د شنے عِمامے تاج ئي په سر کړو او د جنګ جګړو په ځائے د نیکئ د دعوت ورکولو شیدائي جوړ شو.

آؤ آکر گناہوں سے توبہ کرو　　مدنی ماحول میں کرلو تم اعتکاف
رحمتِ حق سے دامن تم آکر بھرو　　مدنی ماحول میں کرلو تم اعتکاف

(وَسائلِ بخشِش ص ٦٤٠)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

د "مصطفیٰ" د پینځه حُروفو په نِسبت د کُل او د زیارت د روژو متعلِّق پینځه رِوایات

﴿۱﴾ د **حضرتِ** سَیِّدُنا اَبُو هُرَیره رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ نه رِوایت دے چې، رَسُولُ اللّٰه صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائي: په کُل او زیارت اَعمال پیش کیږي نو زه خوښووم چې زما عمل هغه وخت پیش شي چې زه روژه دار یم. (تِرمِذِی ج۲ ص۱۸۷ حدیث۷٤۷) [یعني] چې د روژے په بَرَکت د رَحمتِ اِلٰهي دریاب په جوش کښې راشي.
(مِراٰة ج۳ ص۱۸۸)

﴿۲﴾ د **اللّٰه** تعالٰی **محبوب**، دانائے غُیُوب صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به د کُل مبارك او د زیارت په ورځ روژه نیوله. د دې باره کښې عرض اوکړے شو نو اوئې فرمائیل: په دې دواړو ورځو کښې **اللّٰه** تعالٰی د هر مسلمان بخښنه فرمائي خو هغه دوه کسان چا چې خپل مینځ کښې جُدائي کړي ده د هغوئې په نِسبت فرښتو ته فرمائي: دوئې پرېږده تر دې چې صُلح اوکړي.
(اِبنِ مَاجَه ج۲ ص۳٤٤ حدیث۱۷٤۰)

مشهور **مُفَسِّر حَکِیمُ الاُمَّت** حضرت مُفتي احمد یار خان رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَیْه د دې حدیثِ پاك نه لاندې مِراٰة جِلد۳ صفحه ۱۹٦ کښې فرمائي: سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ! دا دواړه ورځې ډېرې بَرَکت او عَظَمت والا دي ولے به نه وي چې عَظَمت لرونکو سره نِسبت لري، "زیارت خو د **جُمُعے** ګاونډي دے او د حضرتِ

آمِنه خاتون [رَضِیَ اللہ تَعَالٰی عَنْہَا] د حامِله کيدو ورځ ده، او "کُل" د حُضُورِ انور صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د پيدائش ورځ هُم ده او د قُرآن د نازليدو [ورځ] هُم.

﴿۳﴾ اُمُّ الْمُؤمِنِین حضرتِ سَيِّدَتُنا عائِشه صِدِّيقه رَضِیَ اللہُ عَنْہَا رِوايت فرمائي: خوږ نبي سُلطان صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم به د کُل او زيارت د روژے خاص خيال ساتلو.

(تِرمِذِی، ج۲ ص۱۸۶ حديث۷۴۵)

﴿٤﴾ حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو قَتاده رَضِیَ اللہُ عَنْہُ فرمائي، د سرکارِ نامدار صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم نه د کُل مبارك د ورځې د روژے د سبب تپوس اوکړے شو نو اوئي فرمائيل: په هُم دې کښې زما وِلادت [يعني پيدائش] اوشو، په هُم دې کښې په ما وحي نازِله شوه.

(مُسلِم ص۵۹۱ حديث۱۹۸، ۱۱۶۲)

﴿۵﴾ د حضرتِ سَيِّدُنا اُسامه بِن زَيد رَضِیَ اللہُ عَنْہُمَا د غُلام رَضِیَ اللہُ عَنْہُ نه رِوايت دے، فرمائي چې حضرتِ سَيِّدُنا اُسامه بِن زَيد رَضِیَ اللہُ عَنْہُمَا به په سفر کښې هُم د کُل او زيارت روژه نه پريښودله. ما هغوئي رَضِیَ اللہُ عَنْہُ ته عرض اوکړو: څه وجه ده چې تاسو رَضِیَ اللہُ عَنْہُ په دې زيات عُمر کښې هُم د کُل او زيارت روژه نِيسئ؟ نو ارشاد ئې اوفرمائيلو: رَسُولُ الله صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم به د کُل او زيارت روژه نيوله. ما عرض اوکړو: يا رَسُولَ الله صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! څه وجه ده چې تاسو صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د کُل او زيارت روژه نِيسئ؟ نو ارشاد ئې اوفرمائيلو: د خلقو اعمال په کُل او زيارت پيش کيږي.

(شُعَبُ الْاِيمان ج۳ ص۳۹۲ حديث۳۸۵۹)

د "جَنَّت" د درې حُروفو په نِسبَت
د چارشنبے او زيارت د روژو ۳ فضائل

(۱) د حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله بِن عبّاس رَضِیَ اللہُ عَنْہُمَا نه رِوايت دے چې، د الله تعالیٰ د خوږ حبيب صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمان مبارك دے: څوك چې د چارشنبے او زيارت روژے اونيسي د هغه د پاره د جهنَّم نه آزادي اوليکلے شي.

(اَبو يَعْلٰی ج۵ ص۱۱۵ حديث۵۶۱۰)

(۲) **حضرتِ** سَیِّدُنا مُسلِم بِن **عُبَیدُ الله** قَرَشي رَضِیَ اللهُ عَنْهُ د خپل والد **محترم** رَضِیَ اللهُ عَنْهُ نه رِوایت کوي چې هغوئي د حُضُورِ اکرم صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په بارګاه کښې یا خو پخپله عرض اوکړو یا بل چا تپوس اوکړو چې، یَارَسُولَ الله صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم زه **همیشه روژه** اونیسم؟ خوږ نبي صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم خاموشه پاتې شو. بیا ئې دویم ځل عرض اوکړو، بیا ئې خاموشي اختیار کړه. په دریم ځل تپوس کولو ئې اِستِفسار [یعني تپوس] اوکړو چې، د روژې متعلق چا تپوس اوکړو؟ عرض ئې اوکړو چې، ما یانَبِیَّ الله صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! نو په جواب کښې ئې ارشاد اوفرمائیلو، بیشکه په تا باندې ستا د کور والؤ حق دے، ته د **رَمَضان** او هغې سره د مُتَصِلې [یعني لګیدلې] میاشت (شَوَّال) او د هرې **چارشنبے** او **زیارت** روژے نِیسه که ته داسې اوکړې نو [داسې ده] **لکه تا چې د همیشه روژے اونیولې**.

(شُعَبُ الْاِیْمان ج۳ ص۳۹۵ حدیث۳۸٦۸)

﴿۳﴾ **فرمانِ مُصطَفیٰ** صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: "چا چې د رَمَضان، **شَوَّال**، **چارشنبے** او **زیارت** روژه اونیوله نو هغه به جَنَّت ته داخلیږي."

(اَلسُّنَنُ الْکُبْریٰ لِلنّسَائی ج۲ ص۱٤۷ حدیث۲۷۷۸)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! ❁❁❁ صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

د "کرم" د درې حُروفو په نِسبت د چارشنبے، زیارت او جُمُعے د روژو په فضائلو مُشتَمِل ۳ فرامین مُصطَفیٰ ﷺ

﴿۱﴾ چا چې د **چارشنبے**، **زیارت** او **جُمُعے** روژه اونیوله الله تعالیٰ به د هغه د پاره په جَنَّت کښې یو کور جوړوي چې د هغې بهرنۍ حِصَّه به د دننه نه ښکارې او د دننه [حصّه] د بهر نه.

(مُعْجَمُ اَوْسَط ج۱ ص۸۷ حدیث۲٥۳)

﴿۲﴾ چا چې د **چارشنبے**، **زیارت** او **جُمُعے** روژه اونیوله **الله** تعالیٰ به د هغه د پاره په جَنَّت کښې د غمو او یاقُوتو او زَبَرجَدو **مَحَل** جوړوي او د هغه د پاره به د دوزخ نه براءَت (یعني آزادي) اولیکلے شي.

(شُعَبُ الْاِیْمان ج۳ ص۳۹۷ حدیث۳۸۷۳)

﴿۳﴾ چا چې د **چارشنبې، زيارت** او **جُمُعې** روژه اونيوله بيا په **جُمُعه** کښې لږ يا زيات تَصَدُّق (يعني خيرات) اوکړي نو کوم ګناهونه ئې چې کړي دي اُو به بخښلے شي او داسې به شي څنګه چې هغه ورځ [وو] چې د خپلې مور د خيټې نه پيدا شوے وو.

(ايضاً حديث۳۸۷۲)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

د ”جُمُعه“ د خلورو حُروفو په نِسبَت د جُمُعے د روژے متعلق ٤ فرامينِ مُصطَفىٰ ﷺ

﴿۱﴾ ”چا چې د **جُمُعے** روژه اونيوله نو **اللّٰه** تعالٰى به هغه ته د آخرت د لسو ورځو هُمره اَجر ورکوي او هغه ورځې (په خپل مِقدار کښې) د دُنيا د ورځو په شان نه دي.“

(شُعَبُ الْاِيْمان ج۳ص۳۹۳حديث۳۸٦۲)

فَتَاوىٰ رَضَوِيَّه جِلد ۱۰ صفحه ٦۵۳ کښې دي: د **جُمُعے** روژه يعني چې دې سره د زيارت يا خيالي روژه هُم شامله وي [نو] رِوايت شوے دے چې **د لسو زرو کالو د روژو برابره ده.**

﴿۲﴾ چا چې **جُمُعه** ادا کړه [يعني د **جُمُعے** لمُونځ ئې ادا کړو] او د دې ورځې **روژه** ئې اونيوله او د مريض پوښتنه ئې اوکړه او جنازے سره لاړو او په نِکاح کښې حاضر شو نو د هغه د پاره جَنَّت واجِب شو.“

(مُعْجَمُ کَبِيْر ج۸ ص۹۷ حديث۷٤۸٤)

﴿۳﴾ چا چې د روژے په حالت کښې د **جُمُعے** د ورځې سحر کړو او د مريض پوښتنه ئې اوکړه او جنازے سره لاړو او **صَدَقه** ئې اوکړه نو هغه ځان د پاره **جَنَّت** واجِب کړو.“

(شُعَبُ الْاِيْمان ج۳ص۳۹۳ حديث۳۸٦٤)

﴿٤﴾ چا چې د **جُمُعے** په ورځ روژه اونيوله او د مريض پوښتنه ئې اوکړه او په مِسکِين ئې طعام اُوخوړلو او جنازے سره لاړو نو هغه ته به **د څلويښتو کالو** ګناهونه نه لاحِق کيږي. (ايضاًص۳۹٤حديث۳۸٦۵)

د حديثِ پاك د دي حِصّے ”هغه ته به د څلويښتو كالو ګناهونه نه لاحِق كيږي“ نه مُراد يا خو به هغه ته صرف د نيكو توفيق وركولے كيږي يا كه ګناه تري اوشوه نو د داسي توبے توفيق به وركولے كيږي چي د هغه ګناهونه به وران [يعني مُعاف] كړي. حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله بِن مسعود رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ فرمائي: سردارِ مدينه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به ډيره كمه د جُمُعے روژه پريښودله.

(ايضاً)

خوږو خوږو اسلامي ورونړو! څنګه چي د عاشورے نه مخكښي يا وروسته يوه روژه نيول وي هُم داسي جُمُعے سره هُم كول دي ځكه چي خُصُوصِيَّت سره يواځي د جُمُعے روژه (د دي مسئله مخكښي رارونه ده) يا صرف د خيالي روژه نيول مكروهِ تَنزِيهي (يعني ناخوښه) دي. خو كه په څه مخصوص تاريخ جُمُعه يا خيالي راشي نو [په داسي صورت كښي بيا] يواځي د جُمُعے يا خيالي روژه نيولو كښي كَراهَت نشته مَثَلًا ۱۵ شَعْبَانُ الْمُعَظَّم، ۲۷ رَجَبُ الْمُرَجَّب وغيره.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د ”فضل“ د دري حُروفو په نِسبَت يواځي د جُمُعے د روژے نيولو په مُمَانعت باندي ۳ فَرامِينِ مُصطَفٰے صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم

﴿۱﴾ شَبِ جُمُعه په نورو شپو كښي د شَب بيدارئ [يعني قِيام] د پاره مه خاص كوئ او نه د جُمُعے ورځ په نورو ورځو كښي روژے سره خاص كوئ مګر دا چي تاسو په داسي روژه كښي ئې چي هغه ستاسو د پاره نِيول دي.

(صحيح مُسلِم ص۵۷۶ حديث۱۱۴۴)

مشهور مُفَسِّر حَكِيمُ الأُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په مِرآة جِلد ۳ صفحه ۱۸۷ كښي ”شَبِ جُمُعه په نورو شپو كښي شَب بيدارئ [يعني قِيام] د پاره مه خاص كوئ.“ نه لاندي فرمائي: يعني د جُمُعے په شپه عبادت كول منع نه دي، بلكه په نورو شپو كښي بالكل عِبادت نه كول مناسب نه دي

چې دا د غَفلت دليل دے، ولے چې د جُمُعے شپه زياته عَظَمت لرونکي ده، انديښنه وه چې خلق به دا د نفلي عبادتونو د پاره خاصه کړي ځکه د هُم دې شپے نوم واخستے شو.

﴿۲﴾ په تاسو کښې دِ څوك هيڅ کله د جُمُعے روژه نه نيسي مګر دا چې د دې نه مخکښې يا وروسته [ورسره] يوه ورځ شريکه کړي.

(بُخاری ج۱ ص۶۵۳ حدیث ۱۹۸۵)

﴿۳﴾ د جُمُعے ورځ ستاسو د پاره اختر دے، په دې ورځ روژه مه نِيسئ مګر دا چې دې نه مخکښې يا وروسته هُم روژه اونيسئ.

(اَلتَّرغِیب وَالتَّرهِیب ج۲ ص۸۱ حدیث۱۱)

اَحاديثِ مُبارکه نه معلومه شوه چې يواځې د جُمُعے روژه نيول نه دي پکار خو دا مُمَانعت صرف په دې صورت کښې دے چې کله خُصوصيت سره صرف د جُمُعے روژه اونيولے شي که خُصُوصِيَّت نه وو مَثَلًا د جُمُعے په ورځ ئې رخصت وو [يعني چوټي وه] د هغې نه فائده اخستلو په وجه ئې روژه اونيوله نو کراهَت نشته.

مشهور مُفَسِّر حَکِيمُ الاُمَّت حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُاللّٰهِ عَلَيْه مِراٰة جِلد ۳ صفحه ۱۸۷ کښې فرمائي: مَثَلًا د چا په هر يوولسم يا دولسم تاريخ د روژه نيولو عادت وي او اِتِّفاقي طور په هغه ورځ جُمُعه راشي نو بيا دِ ئې اونيسي نو بيا خِلافِ اَولٰی هُم نه ده.

د جُمُعے د ورځې د روژے مُتَعَلِّق يوه فَتوىٰ

دې باره کښې د فَتَاوىٰ رَضَوِيَّه (مُخرَّجه) جِلد ۱۰، صفحه ۵۵۹ نه معلوماتي سوال جواب اوګورئ.

سُوال: څه فرمائي عُلَمَائے دِين په دې مسئله کښې چې د جُمُعے نفلي روژه نيول څنګه دي؟ يو کس د جُمُعے روژه اونيوله، بل هغه ته اُووئيل: جُمُعه عِيدُ الْمُؤمِنِين [يعني د مُؤمِنانو د اختر ورځ] ده، په دې ورځ روژه نيول مکروه دي او په ډير ضد [يعني بيا بيا وئيلو] ئې پرې غرمے نه پس روژه ماته کړه او په کتاب "سِرُّ القُلُوب" کښې ئې ورته اُوښودل چې مکروه کيدل ئې ليکلي دي. په داسې صورت کښې روژه ماتوونکې باندې کَفّاره شته که نه؟ او ماتوونکې باندې څه اِلزام شته که نه؟ الجواب: د

جُمُعے روژه خاص په دي نِيَّت (نيول) چې نن جُمُعه ده د دې روژه بِالتَّخصِيص (يعني خصوصِيَّت سره نيول) پكار دي، [نو په دې نِيَّت نيول] مكروه دي، مګر هغه كراهَت نه چې ماتول ئې لازم شي، او كه خاص د تخصِيص په نِيَّت نه وه نو اَصلًا كراهَت هُم نشته، هغه بل كس ته كه د نِيَّتِ مكروه اِطلاع نه وه نو بيا خو اعتراض كول د سره حَماقَت [يعني بے وقوفي] شوه او روژه پرېږ ماتول په شَرع باندې سخت جُرأت [شو] او كه اِطلاع ئې لرله نو هُم صرف مسئله ښودل كافي وو دا نه چې روژه پرېږ ماتول او هغه هُم د غرمے نه پس، چې د هغې اختيار په نفل روژه كښې سِوا د مور او پلار نه بل چا ته نشته، ماتولو والا او چا چې پرېږ ماته كړه دواړه ګنهګار شو، په ماتوونكي باندې قضا لازِم ده كَفّاره پرېږ اَصلًا (يعني بالكل) نشته. وَاللّٰهُ تعالٰى اَعلَم.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ❁❁❁ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

د خيالي او اتوار روژے

د **حضرتِ** سَيِّدَتُنا اُمِّ سَلَمه رَضِيَ اللهُ عَنهَا نه رِوايت دے چې رَسُولُ اللّٰه صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به د **خيالي** او **اتوار** روژه نِيوله، او فرمائيل به ئې: "دا دواړه (خيالي او اتوار) د مُشرِكِينو د اختر ورځې دي او زه غواړم چې د هغوئي مخالَفَت اوكړم".

(ابنِ خُزَيمه ج۳ ص۳۱۸ حديث۲۱٦۷)

صرف د خيالي روژه نيول منع دي. **حضرتِ** سَيِّدُنا **عبدُاللّٰه** بِن بُسر رَضِيَ اللهُ عَنهُ خپلې خور رَضِيَ اللهُ عَنهَا نه رِوايت كوي چې رَسُولُ اللّٰه صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائيلے دے: "د خيالي د ورځې روژه فرض روژو نه علاوه مه نيسئ." حضرتِ سَيِّدُنا اِمام اَبُو عِيسٰى **تِرمِذِي** رَحمَةُ اللّٰهِ عَلَيه فرمائي چې دا حديث حَسَن دے او دلته د مُمَانعت نه مُراد د يو كس د خيالي [د ورځې] روژه خاص كول دي ځكه چې يهوديان د دې ورځې تعظِيم كوي.

(سُنَنُ التِّرمِذِي، ج۲ ص۱۸٦ حديث۷٤٤)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ❁❁❁ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

د ”اے شهنشاهِ مَدِينه“ د ديارلسو حُروفو په نِسبت د نفلي روژو ۱۳ مَدَني ګلونه

❁ مور و پلار که خپل ځوئ **نفلي روژے** نه د دې د پاره منع کړي چې د بيمارئ انديښنه ئي وي نو د مور و پلار اِطاعت دِ اوکړي.

(رَدُّالمُحتار ج۳ ص٤٧٨)

❁ د **خاوند** د اِجازت نه بغير ښځه **نفلي روژه** نه شي نِيولے.

(ايضاً ص٤٧٧)

❁ **نفلي روژه** قصداً [يعني اِرادتاً] شروع کولو سره پوره کول واجِب شي. که ماته ئي کړه نو قضا به ئي واجِب شي.

(ايضاً ص٤٧٣)

❁ **نفلي روژه** ئي قصداً ماته نه کړه بلکه بے اختياره ماته شوه مَثَلًا د ښځې د روژے په دوران کښې حَيض راغے نو روژه ماته شوه خو قضا ئي واجِب ده.

(ايضاً ص٣٧٤)

❁ **نفل روژه** بے عُذره ماتول ناجائِزه دي. **ميلمه** سره که کوربه [طعام] نه خوري نو هغه يعني **ميلمه** به دا بده ګنړي. يا ميلمه [که يواځې] طعام نه خوري نو **کوربه** ته به تکليف رسي نو د **نفلي روژے** ماتولو د پاره دا عُذر دے، په شرط د دې چې دا يقين لري چې د دې قضا به اونيسي او دا هُم شرط دے چې ضَحوهٔ کُبرٰی نه ئي مخکښې ماته کړي وروسته نه.

(دُرِّ مُختار، رَدُّالمُحتار ج۳ ص٤٧٥)

❁ د مور و پلار د خفه کيدو په سبب مازديګر نه مخکښې مخکښې **نفلي روژه** ماتولے شي، مازديګر نه پس نه.

(ايضاً ص٤٧٧)

- که یو اسلامي ورور ورله دعوت اوکړو نو د ضَحوهٔ کُبرٰی نه مخکښې **نفلي روژه** ماتولے شي خو قضا [یعني بیا نیول] ئې واجب دي.

(دُرِّ مُختار. ج۳ ص۴۷۳،۴۷۷)

- که داسې نِیَّت ئې اوکړو چې "که چرې دعوت اوشو نو روژه مې نه ده او که اونشو نو روژه مې ده." دا نِیَّت صحیح نه دے، بهرحال روژه دار نه دے.

(عالمگیری ج۱. ص۱۹۵)

- که **مُلازم** یا مزدُور **نفلي روژه** اونیسي نو کار به پوره نه شي کولے نو د "مُستاجِر" (یعني چا سره چې په اُجرت کار کوي د هغه) اجازت ضروري دے. که کار پوره کولے شي نو د اِجازت ضرورت نشته.[1]

(دُرِّ مُختار. ج۳ ص۴۷۸)

- طالِبِ عِلمِ دین که نفلي روژه نیسي نو کمزوري محسوسیږي، خوب ورله ورځي او د سستئ په سبب عِلمِ دین حاصلولو کښې رُکاوټ جوړیږي نو غوره دا ده چې نفلي روژه نه نیسي.

- **حضرتِ سَیِّدُنا داؤد** عَلَیْهِ السَّلَام به یوه ورځ روژه نیوله او یوه ورځ به ئې نه نیوله. داسې روژے نیولو ته "صَومِ داؤدی" وائي او زمونږ د پاره دا غوره دي ځنګه چې رَسُولُ اللّٰه صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائیلے دے: افضل [یعني غوره] روژه زما د ورور داؤد (عَلَیْهِ السَّلَام) روژه ده ځکه چې هغوئي به یوه ورځ روژه نیوله او یوه ورځ به ئې نه نیوله او د دُښمن د مقابلے نه به نه تښتیدلو."

(تِرمِذِی. ج۲ ص۱۹۷ حدیث۷۷)

- **حضرتِ سَیِّدُنا سُلَیمان** عَلَیْهِ السَّلَام به درې ورځې د میاشتې په شروع کښې، درې ورځې مینځ کښې او درې ورځې په آخره کښې روژے نیولې او دغسې به د میاشتې په شروع، مینځ او آخره کښې روژه دار اوسیدلو.

(اِبنِ عَساکِر ج۲۴ ص۴۸)

---

[1] د مُلازمت متعلق بهترین معلومات حاصلولو د پاره د مَکْتَبَةُ الْمَدِینه چاپ کړې صرف د 22 صفحو رساله "حلال طریقے سے کمانے کے 50مَدَنی پھول" ضرور اولولئ.

✿ **صَومِ دَهر** (يعني هميشه روژے نيول سِوا د دې پينځه ورځو نه يعني د شوّال يکم او د ذِیالْحِجَّة د لسم نه ديارلسم پورې، چې په دې کښې روژه نيول حرام دي [يعني دې نه علاوه هُم هميشه روژے نيول]) **مکروهٔ تنزيهی** دي.

(دُرِّمُختار ج۳ ص۳۹۱)

هميشه روژه نيول

د هميشه روژو نه د ممانعت په باره کښې د "بُخاري شريف" دا حديث هُم دے او د دې مفهوم هُم عُلَماء تاويل سره بيان کړے دے. چنانچه **فرمانِ مُصطَفٰی** صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم دے: (لَا صَامَ مَنْ صَامَ الدَّهرَ)يعني څوك چې هميشه روژے اونيسي هغه روژے هډو نيولې نه دي.

(بُخاری ج۱ص۶۵۱ حدیث۱۹۷۹)

شارِح بُخاري حضرتِ عَلَّامه مُفتي شريف الحق امجدي رَحْمَةُاللّٰهِعَلَيْه د دې حديثِ پاك نه لاندې ليکي: كه دا خبر د "نَفْی" په معنیٰ كښې اُومنلے شي (يعني كه د دې حديث دا معنیٰ واخستے شي چې هميشه روژے نيول منع دي او چې څوك ئې اونيسي نو هغه ته به هيڅ ثواب نه حاصليږي) نو (په دې صورت كښې د حديث) دا ارشاد هُغه خلقو د پاره دے چا ته چې د مسلسل روژو نيولو په وجه د دې ظَنِّ غالِب [يعني غالِب گُمان] وي چې دومره به كمزورے شي چې كوم حُقُوق پرې واجِب دي هغه به نه شي ادا كولے كه هغه حُقُوق ديني وي او كه دُنياوي، مَثَلًا لـمونځ، جِهاد، د بچو د پالنې د پاره څه كټل، او (د ورومبي صورت نه جُدا دويم صورت دا جوړيږي چې) كه د مسلسل روژو نيولو په وجه د هغه (روژه دارو) ظَنِّ غالِب [يعني غالِب گُمان] وي چې حُقُوقِ واجِبه خو به كَمَاحَقُّهٗ(يعني مكمل طور) ادا كړو خو د حُقُوقِ غيرِ واجِبه طاقت به را پکښې پاتې نه شي، د هغوئي د پاره روژه مكروه يا خِلافِ اَولٰی ده. او څوك چې د دې ظَنِّ غالِب [يعني غالِب گُمان] لري چې د صومِ دَهر (يعني هميشه د روژو نيولو) باوجود به تول حُقُوقِ واجِبه، مَسنُونه، مُسْتَحَبَّه كَمَاحَقُّهٗ (يعني مُكَمّل طور باندې) ادا كړي نو د هغوئي د پاره كَراهَت هُم نشته. بعضو صحابۂ كرامو لكه ابُو طَلحه انصاري او حَمزه بن عَمرو اسلمي رَضِیَ اللهُ عَنْهُمَا به صومِ دَهر (يعني هميشه روژے) نيولې او حُضُورِ اَقدَس صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم هغوئي منع نه كړل، هُم دغسې د ډيرو تابِعينو او اوليائے كِرامو نه هم صومِ دَهر (يعني هميشه روژه) نيول منقول دي.

(اَشِعَّةُ اللّمعات، جِلدِ ثانی ص۱۰۰) (نُزهَةُ القاری ج۳، ص۳۸۶ مُلَخَّصاً)

يا رَبِّ مُصطَفٰی عَزَّوَجَلَّ! مونږ ته ژوند، روغ صِحَت او موقع د غنيمت ګڼړلو او د ډيرو ډيرو **نفلي روژو** نيولو سعادت راکړې، دا قبولې هُم کړې، او مونږه بے حِسابه اُوبخښې او زمونږه د خوږ خوږ آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د ټول اُمَّت بخښنه اُوفرمائے.

اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيِّين صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

درارواني هفتے رسالہ

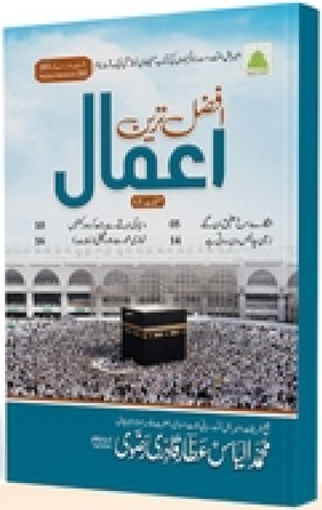

فيضانِ مدينه، محلّه سوداگران، زره سبزي منڍي ڪراچي

UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 7213

Web: www.maktabatulmadinah.com | E-mail: feedback@maktabatulmadinah.com